

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT BARLANGKUTATÓ BIZOTTSÁGÁNAK 1911. ÉVI JELENTÉSE.

A Barlangkutató Bizottságnak belső munkássága az 1911. évben bizottsági ülések tartásából, szakszerű és népszerű előadások rendezéséből, ismertető dolgozatok közrebocsátásából és a barlangkatalógus összeállításából; külső munkássága pedig barlangok kutatásából állott.

A Bizottság a letűnt évben mindössze öt bizottsági ülést tartott, melyeken elsősorban hivatalos ügyeit tárgyalta. E tárgyalások hű képét a «Közlemények»-ben megjelent jegyzőkönyvi kivonatok adják, úgy hogy ezek ismételt ismertetésétől elállhatunk. Ezen a helyen óhajtjuk felemlíteni, hogy az év folyamán három új tag választatott meg, úgy hogy a Bizottságnak ebben az évben a három tiszti tagon kívül 5 tiszteleti, 26 bizottsági és 8 külső, tehát összesen 42 tagja volt.

A Bizottság munkásságának egy része szakszerű előadások tartásából állott. Az előadások nagyobb részét bizottsági üléseken, kisebb részét pedig társulati szaküléseken tartottuk.

A bizottsági üléseken a következő előadások kerültek sorra: SCHOLTZ P. K.: A pesthidegkuti Remetehegyi barlang ismertetése. — KADIĆ O. dr.: A Puskaporosi kőfülkében végzett próbaásatás eredményei. — HERMAN O.: A borsodi paleolit ügye. — CHOLNOKY J. dr.: Az Alföldre nyíló barlangok kutatásának jelentőségéről. — BÁRÓ NYÁRY A. dr.: A Felfalusi barlang felásatásának eredményei. — PÁVAI V. F. dr.: Néhány irodalmunkban még eddig nem szereplő barlang ismertetése. — KADIĆ O. dr.: A répáshutai Balla barlangban végzett ásatások eredményei. — SCHOLTZ P. K.: A vecsehbükk-i zsombolyukak.

A társulati szaküléseken a következő előadások voltak napirenden: KADIĆ O. dr.: A Bükkhegység ősemberének egy újabb lakóhelye. — HILLEBRAND J. dr.: Az ősembercsontjai a Bükkhegység Balla barlangjában. — SCHRETER Z. dr.: A komárniki barlang Krassó-Szörény vármegyében.

A szakszerű előadásokon kívül a Földtani Intézet előadótermében meghívott közönség előtt a következő népszerű előadás hangzott el: SIEGMETH K.: A gömör-szepesi barlangvidék (140 vetített képpel).

Ezek szerint a Barlangkutató Bizottság ebben az évben 12 speleológiai vonatkozású előadást tartott. A bizottsági üléseket a m. kir. Földtani Intézet előadótermében tartottuk, melyet erre a célra a nevezett intézet igazgatósága mindenkor a legnagyobb készséggel rendelkezésünkre bocsátotta, mely szívességet

ezen a helyen is az intézet mindkét igazgatójának Lóczy Lajos dr. egyet. tanár és Szontágh Tamás dr. kir. tanácsos uraknak a legjobban köszönjük.

A Bizottság munkásságának másik része a «Közlemények»-ben megjelent dolgozatokban tükröződik vissza. A körülbelül 1 $\frac{1}{2}$ nyomtatott ivnyi terjedelemben megjelent négy füzet a következő hét dolgozatot tartalmazza: HERMAN O.: Előadás a Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Bizottságának 1911 február 6-iki ülésén, melyben: a borsodi paleolit ügyét tárgyalja. — WATTENWYL L. báróné: Új barlang Fajnáráci község határában. — HILLEBRAND J. dr.: A répáshutai Balla barlangban talált diluviális gyermekcsontok maradványai. — Bárány N. dr.: A Felfalusi barlang ismertetése. — KADIĆ O. dr.: Jelentés az aggteleki Baradla barlangban 1910-ben végzett rendszeres ásatásokról. PAVAY V. T. dr.: Néhány irodalmunkban még nem szereplő barlang ismertetése. — HILLEBRAND J. dr.: A Szeleta barlangot kitöltő rétegek geológiai koráról.

A felsorolt dolgozatok a Földtani Közlöny külön speleológiai rovatában jelentek meg; ezeknek kinyomatási költségét a Földtani Társulat fedezte, a rovat főszerkesztését PAPP KÁROLY dr. társulati elsőtitkár és VOGL VIKTOR dr. társulati másodtitkár végezték. Fáradásukat ezen a helyen is köszönjük.

A Bizottság munkásságához tartozik a megelőző évben megkezdett barlangkatalógus összeállítása is, amelynek szerkesztése körül SIEGMETH KÁROLY elnök és HOROSITZKY HENRIK tagtárs urak fáradoztak. Idei munkásságuknak legnagyobb részét a katalógushoz melléklendő barlangtérkép összeállítása kötötte le. A térkép teljesen elkészült, kartografiai kidolgozása 200 K igényelt. Az adatok gyűjtése ebben az évben sem szünetelt és előreláthatólag még a jövő évben is tartani fog.

A Bizottság munkásságának legnagyobb részét végre a külső kutatások foglalták le. E kutatások eredményét a következőkben egyenkint fogjuk ismertetni

1. Az aggteleki Baradla barlang elülső részének felásatása. Az ásatásokat KADIĆ OTTOKÁR dr. előadó és FINGER BÉLA tagtárs urak vezették. Egy heti együttes munkálkodás után az utóbbi kutató az ásatásokat önállóan vezette. Az idei ásatások főképen a Pitvarban történtek, ahol a múlt évben kiásott területhez csatlakozva 52 m² darabot 1 m mélységig a meddő diluviális agyagig ásattuk fel. A Folyosóban és Csontházban ugyancsak a múlt évben kiásott terület mellett 24 m² darab lett felásva. Ásatásaink kizárólag az alluviumban mozogtak, minthogy az alatta levő diluviális agyag-, homok- és kavics-lerakódás, a múlt évi tapasztalataink szerint meddőnek bizonyult. A kiásott tárgyak közül az idén is az archeológiai anyag, nevezetesen az agyagipar volt a leggyakoribb. Ezen kívül számos bronztárgy és csontból csiszolt eszközök is találtattak. A paleontológiai anyagot kizárólag a tűzhelyekben eltemetett recens háziállatok feltört csonttöredékei képviselik. Az antropológiai anyag egy teljesen megmaradt állkaposes koponyával és számos egyéb emberi csonttal gyarapodott. Az idei ásatások 600 K költségbe kerültek;

ezek fedezésére a Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztálya 500 koronát adományozott, a Tudományos Akadémia adományából pedig ezekre az ásatásokra 100 koronát használtunk fel.

2. A kecsői barlangok kutatása Gömör vármegyében. Kapcsolatban az aggteleki Baradla barlang felásatásával KADIÓ OTTOKÁR dr. előadó a szomszédos Keeső község határában levő Domicá-barlangot, Büdöstői-barlangot és Siegmeth-barlangot kutatta. Mind a három barlangnak átkutatása térképezése és felmérése elkészült. A Siegmeth-barlangban számos emberesont is találtatott, amelyek valószínűleg a neolitik vagy bronzkori emberektől származnak. A szóban levő barlangokról a kutató külön jelentésben fog részletesen beszámolni.

3. A szilicei, szilasi, pelsőci és tornai fennsík barlangjainak bejárása. A felsorolt területek barlangjainak bejárására és térképezésére STRÖMPL GÁBOR dr. tagtársunk kapott megbízást. STRÖMPL dr. helyszíni kutatásai július hó második felébe és augusztus hó elejére esnek, mely idő alatt a következő vidékek és községek barlangjait sikerült térképezve bejárni:

A Pelsőci fennsíkon Pelsőc város határában 15, Genes község határában 1 és Szalóc község határában 1, összesen 17 barlang van.

A Szilicei fennsíkon Szilice község határában 7, Jólesz község határában 4, Szádvárborsa község határában 10, Keeső község határában 6, Aggtelek község határában 4, Jósvafő község határában 3 és Jablonca község határában 1, összesen 35 barlang van.

A Szilasi fennsíkon Szádalmás község határában 2, Szilas község határában 3 és Tornaszentandrás község határában 1, összesen 6 barlang van.

A Tornai fennsíkon Baunka község határában 6, Szádelő község határában 4, Aj község határában 2, Ájfalucska község határában 3, Szepsi község határában 1, Jászó község határában 2 és Dedrőd község határában 1, összesen 19 barlang van.

A felsoroltak szerint STRÖMPL GÁBOR dr. tagtársunknak a nyár folyamán mindössze 77 barlangot sikerült részben bejárni, részben pedig csak feljegyezni. A bejárt barlangoknak tüzetesebb ismertetése legközelebb a «Közlemények»-ben fog megjelenni.

4. A vecsembükk-i barlangok felkeresése és kutatása. Gróf HADIK JÁNOS, volt államtitkár Úr Ő Excellenciájának különös kívánságára a Bizottság a fenti barlangok kutatását is tervbe vette s minthogy ezek a barlangok mind oly természetűek, hogy bemászásuk túristai ügyességet kívánnak, felkértük túrista tagtársainkat JORDÁN KÁROLY dr. alelnökünket, SCHOLTZ PÁL KORNÉL és BEKEY IMRE GÁBOR tagtársainkat, hogy a nevezett barlangokat felkeressék és tudományos átkutatásokra a tájékoztató előmunkálatokat megtegyék. A kiszállás tényleg megtörtént s az említett tagtársak június hó 10-től 13-ig mindössze 12 barlangot jártak be, ezeket átkutatva, térképezve és lefényképezve. A kutatások eredményéről SCHOLTZ PÁL KORNÉL úr számolt be a Bizottságnak. A bejárt barlangok tudományos átkutatása a jövő esztendőnek van fenntartva. A kutatások költségei 200 K-t tesznek ki, mely összeget gróf HADIK JÁNOS volt államtitkár Úr Ő Excellenciája volt kegyes fedezni és kutató tagtársainkat

ezen kívül teljesen ellátni, míg JORDÁN KÁROLY dr. alelnökünk saját költségein kutatott. Tagtársainkat ezen kívül PONGRÁCZ JENŐ komjáti nagybirtokos, KOÓS JÓZSEF zsarnói nagybirtokos és ifj. GEDEON ALADÁR országgyűlési képviselő urak a legmesszebbmenő támogatásban részesítették, miért is pártfogó támogatóinknak ezen a helyen is hálás köszönetet mondunk.

5. A Katalinpusztai Gyadaköz nevű sziklaüreg felkeresése. STÉGER PÁL honvédhuszár százados szíves értesítése alapján a Bizottság PÁVAI VAJNA FERENC dr. tagtársunkat bízta meg, hogy a fent említett üreget felkeresse. PÁVAI dr. május hó elején tényleg Váca utazott és a százados úr szíves kalauzolása mellett, amennyire az üreg eliszapoltsága megengedte, át is kutatta. A kiszállás költségei 4 kor. 40 fill. tesznek ki.

Jelentésünk végsoraihoz jutva nem mulaszthatjuk el, hogy mindazoknak, akik ebben az évben ügyünket bármilyen irányban elősegíteni sziveskedtek, köszönetet mondjunk. Hálás köszönettel tartozunk első sorban a Magyarhoni Földtani Társulat választmányának sokoldalú szellemi és anyagi támogatásáért. Különös köszönettel tartozunk a Magyar Tudományos Akadémiának, a Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának, gróf HADIK JÁNOS Ő Excellenciájának és KOÓS JÓZSEF nagybirtokos úrnak szintén anyagi támogatásukért.

Kelt Budapesten 1912 február hó 1-én.

KADIĆ OTTOKÁR dr.,
előadó.

SIEGMETH KÁROLY,
elnök.

A Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Bizottságának vagyoni állása 1911-ben.

Mélyen tisztelt Bizottság! A folyó évi január hó 14-én tartott bizottsági ülésen nyert számvizsgálói megbízásnak eleget tettünk és pedig folyó év január hó 14-én KADIĆ OTTOKÁR dr. előadó úrnál levő barlangásatási és bizottsági kiadásokat vizsgáltuk át és legnagyobb rendben találtuk. Folyó év január hó 21-én a Magyarhoni Földtani Társulat pénztárosánál, ASCHER ANTAL úrnál jelentünk meg, aki a Bizottság pénztári teendőit is végzi, az elszámolásokat itt is a legnagyobb rendben találtuk. A végelszámolás a megvizsgáltak után a következő:

Bevétel:

1. A Magyar Tudományos Akadémia 1910. évi adománya	500 K. — f.
2. A Magyar Tudományos Akadémia 1911. évi adománya — ...	500 * — *
3. A Néprajzi Múzeum 1911. évi adománya — — —	500 * — *
4. A Magyarhoni Földtani Társulat 1911. évi adománya — — —	500 * — *
5. Gróf HADIK JÁNOS adománya — — — — —	200 * — *
6. KOÓS JÓZSEF adománya — — —	100 * — *
Összesen — — — — —	2300 K. — f.

Kiadás:

1. Tiszteletdíjak ismertetésekért (barlangkatalógusba) ...	111 K. 70 f.
2. Térképek vásárlása és rajzolása (barlangkatalógus részére)	55 „ — „
3. Tiszteletdíj az előadónak 1911. évre	100 „ — „
4. A Baradla-barlang kutatásának költségei ...	600 „ — „
5. A szilicei, szilasi, pelsőci és tornai barlangok kutatása ...	300 „ — „
6. A vecsembükki zombolyukak kutatása ...	200 „ — „
7. Tiszteletdíj a «Közlemények»-be való írásért ...	80 „ — „
8. Fényképek és diapozitívek készítése	59 „ 35 „
9. Irodai cikkek és póstailletmények	44 „ 08 „
10. Kisebb kiadások	49 „ 87 „
Összesen	1600 K. — f.

Maradék:

1. A Magyar Tudományos Akadémia 1911. évi adománya ...	500 K. — f.
2. A Földtani Társulat 1911. évi adományából	100 „ — „
3. Koós József adománya	100 „ — „
Összesen	700 K. — f.

Maradék 700 K., azaz hétszáz korona, mely összeg a M. Földtani Társulat Barlangkutató Bizottságának 1912. évi január hó 1-én rendelkezésére áll. Ezen végelszámolást vagyunk bátrak bejelenteni és javasoljuk a mélyen tisztelt Bizottságnak, hogy KADIÓ OTTOKÁR dr. előadó és ASCHER ANTAL pénztáros uraknak pontos és lelkiismeretes munkájukért jegyzőkönyvi köszönetet szavazni, valamint a felmentvényt az 1911. évre megadni méltóztassék. Ezennel számvizsgálói megbízásunknak eleget téve, kérjük részünkre is a felmentvény megadását.

Budapest, 1912. évi február hó 1-én.

PÁVAI VAJNA FERENC dr.,
bizottsági tag.

SCHOLTZ PÁL KORNÉL,
bizottsági tag.

A Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Bizottságának munkaterve és költségvetése 1912-re.

A Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Bizottsága az 1912. évben a következő teendőket tervezi:

1. A magyar korona országai területén előforduló barlangok ismertetése és a barlangtérkép kiegészítése. — 2. Az aggteleki Baradla-barlang kutatása és monografiai leírása. A kutatások ebben az évben a következőkre szorítkoznának: A) Aggtelek vidékének geológiai felvétele. B) A barlang elülső részének felásatása. C) A Denevér-ág végső részének próbaszerű felásatása. D) A barlang morfológiai viszonyainak tanulmányozása. A megírandó monografia előreláthatólag történelmi, morfológiai, biológiai, paleontológiai, antropológiai és arheológiai részből állana. — 3. A vecsembükki barlangok morfológiai viszonyainak tanulmányozása. — 4. A Pál-völgyi barlang kutatása és monografiai leírása. A kutatások a következőkre terjednének: A) A barlang részletes felmérése és ezzel kapcsolatban alaprajzok és metszetek készítése. B) A barlang morfológiai viszonyainak tanulmányozása. C) A bar-

lang üregeinek tanulmányozása és lefotografálása. A megírandó monografia történelmi, geológiai és morfológiai részből állana. — 5. A gellérthegyi sziklaüreg próbaszerű felásatása. — 6. A pilisszentléleki Klapeci barlang próbaszerű felásatása. — 7. A pozsonymegyei Detrekő-Váralja és borostyánkői barlangok kutatása, illetőleg felásatása.

Az itt felsorolt teendők előreláthatólag a következő költségeket fogják igényelni:

1. A Baradla-barlang kutatása	1500 K. — f.
2. A vecsembükki barlangok kutatása	200 „ — „
3. A Pálvölgyi barlang kutatása	1300 „ — „
4. A gellérthegyi sziklaüreg próbaásatása	200 „ — „
5. A Klapeci barlang próbaásatása	1000 „ — „
6. A pozsonymegyei barlangok kutatása	200 „ — „
7. Irodai szükségletek és kisebb kiadások	100 „ — „
8. Tiszteletdíj az előadónak	100 „ — „
Összesen	4600 K. — f.

A költségek fedezésére a következő címekhez lehetne adományokért kérrsel fordulni:

1. Földtani Társulat	500 K. — f.
2. Budapest Székesfőváros	1500 „ — „
3. Magyar Tudományos Akadémia	500 „ — „
4. Néprajzi Múzeum	500 „ — „
5. Vallás- és közoktatásügyi miniszter	1000 „ — „
6. Herceg PÁLFFY MIKLÓS	100 „ — „
7. Gróf KÁROLYI LAJOS	100 „ — „
8. Fennmaradt összeg 1911. évből	700 „ — „
Összesen	4900 K. — f.

Kelt Budapesten, 1912 február hónap 1-én.

KADIĆ OTTOKÁR dr.,
előadó.

SIEGMETH KÁROLY,
elnök.